

ZÍSKÁVÁNÍ ZNEUŽITELNÝCH INFORMACÍ

KISK FF MU

PAVLA KOVÁŘOVÁ, KOVAROVA@PHIL.MUNI.CZ

HODNOCENÍ IZ - BRAINSTORMING

SKUPINA 1:

Jaká mohou být
kritéria při hodnocení
důvěryhodnosti **IZ**?

SKUPINA 2:

Jaká mohou být
kritéria při hodnocení
důvěryhodnosti
informací v rámci IZ?

INFORMACE VE ZDROJÍCH

- Ověřovat informaci z více zdrojů (důvěryhodných)
- CRAP test využitelný
- Argument (Toulminův model):
  - Náзор, tvrzení: vyjádření závěru, který následně budeme obhajovat;
  - Data: fakta podporující tvrzení;
  - Záruky: logické spojení mezi daty a tvrzením;
  - Podklady: zdroje podkládající záruky;
  - Kvalifikátory: určení síly tvrzení (pravděpodobně, téměř...);
  - Vyvrácení: vyvrácené argumenty nebo výjimky.

Information Evaluation Rubric ... C.R.A.P. Test ....

Criterion	Poor ..... 0 points	Fair ... 1 point	Good ..... 3 points	Excellent ... 5 points
Currency When was it published? When was the last update? How recent do you need it to be?	No date indicated, no updates shown, information is out of date.	Published date is shown, but not updated in a long time.	Update is shown but is slightly out of date.	Updates are shown, regular and current.
Reliability What kind of information is included? How complete is this information?	Information is difficult to understand, and may include errors, with incomplete or inaccurate information.	Has grammatical and spelling errors. Consistent line of thought, information is superficial.	Easy to understand, has some spelling and grammar errors, information is current and accurate.	No errors, clear concise, well written, information is current, accurate and relevant. An in-depth understanding of the related issues shows the author's familiarity with the subject. Links to or from are also reliable. Has a bibliography. Information can be verified from other sources.
Authority Who wrote the information? What are their credentials? Who is the publisher / sponsor?	No author is identified No publisher	Author is identified, but no credentials are given, no contact details given. The publisher is not reputable.	Author is identified, contact details given, credentials are valid. The publisher is identified and reputable.	Author and publisher are clearly identified, respected and reliable. Able to confirm legitimacy of the author and content.
Purpose Why has the person or organisation created this resource? Is it fact, opinion or propaganda? Is it biased or stereotyped?	Information is presented with emotive words, unbalanced views or questionable facts.	Contains some questionable content with a few emotive words. The content is the opinion of the author with little support of facts.	Facts are presented free from bias, information is thorough.	Facts are presented free from bias, information is thorough, multiple viewpoints are given. Purpose is clearly identifiable as educational with an intended audience.

Personal Evaluation of the Information source

Criterion	Poor... 0	Fair... 1	Good... 3	Excellent... 5
Relevancy : How much use will it be to me?	The information has no relevancy for what I need to find out	There is a little bit of information I can use.	I will be able to use some of the information to answer my question.	Most of the information I will be able to use to answer my question.
Appropriate : How much can I understand?	All of the words and content are too hard for me to understand.	There are a number of words I don't understand.	There are only a few words and phrases I don't understand.	I am able to understand all the content and words.

HODNOCENÍ SOCIÁLNÍCH MÉDIÍ

- **Location of the source** - are they in the place they are tweeting or posting about?
- **Network** - who is in their network and who follows them? Do I know this account?
- **Content** - Can the information be corroborated from other sources?
- **Contextual updates** - Do they usually post or tweet on this topic? If so, what did past or updated posts say? Do they fill in more details?
- **Age** - What is the age of the account in question? Be wary of recently created accounts.
- **Reliability** - Is the source of information reliable?

ARGUMENTAČNÍ FAULY

- Poster argumentační fauly
  - Důraz na rozum
  - Důraz na emoce
  - Chybné vyvození
  - Chybná příčina
  - Obsahové chyby
  - Chybné útoky
- Čeho využívá SI?

OTÁZKY NA VÁS

- Co je SI?
- Proč ho řešíme?
- Proč na začátku předmětu?

- Vaše otázky – co z e-kurzu nejasné?
- Jaké konkrétní případy se SI jste viděli/četli...?
  - Příklad SI ve fyzickém prostředí – Past na šéfa (16:20)

SIMULACE VE DVOJICÍCH

- Zvolte, kdo sociotechnik a kdo za sebe (ne fiktivní postavu) + dvojice č. 1-5
- Vžijte se do role, že chcete toho druhého přesvědčit, aby:
  1. Řekl adresu trvalého pobytu kam jít točit rozhovor
  2. Ukázal fotku svého dítěte dovolená
  3. Řekl soukromé telefonní číslo své nebo kolegy termín pro pracovní úkol
  4. Klikl na odkaz v e-mailu zkracovač
  5. Otevřel přílohu v e-mailu výplaty

ANALYZUJTE PRŮBĚH SIMULACE

- Předpoklady: útočník, oběť
- Výběr a kontakt
- Sociotechnika: požadavek, nátlakové prvky
- Poděkování (?)

DEJME HLAVY DOHROMADY

- Rozdělte se na skupiny (téma simulace)
- Otázky: Jak by bylo možné...
  - 4 • předcházet simulovanému útoku?
  - 3 • řešit simulovaný útok?
  - 2 • předcházet obecnému SI útoku?
  - 1 • řešit obecný SI útok?
- 1. přemýšlejte 4 min. sami
- 2. přemýšlejte ve skupině
- Rozpočítejte se (1, 2, 3, 4...)

DISKUZE

- Co jste četli? (publikace)
- Představte + vyberte 1 otázku pro diskusi
- Zhodnoťte kvalitu zdroje pro odbornou práci

ZÍSKÁNÍ ZNEUŽITELNÝCH INFORMACÍ

- Jak?
  - Přímé zeptání => SI
  - Vyhledávání => dnes
- Roste využívání

VAŠE OTÁZKY?

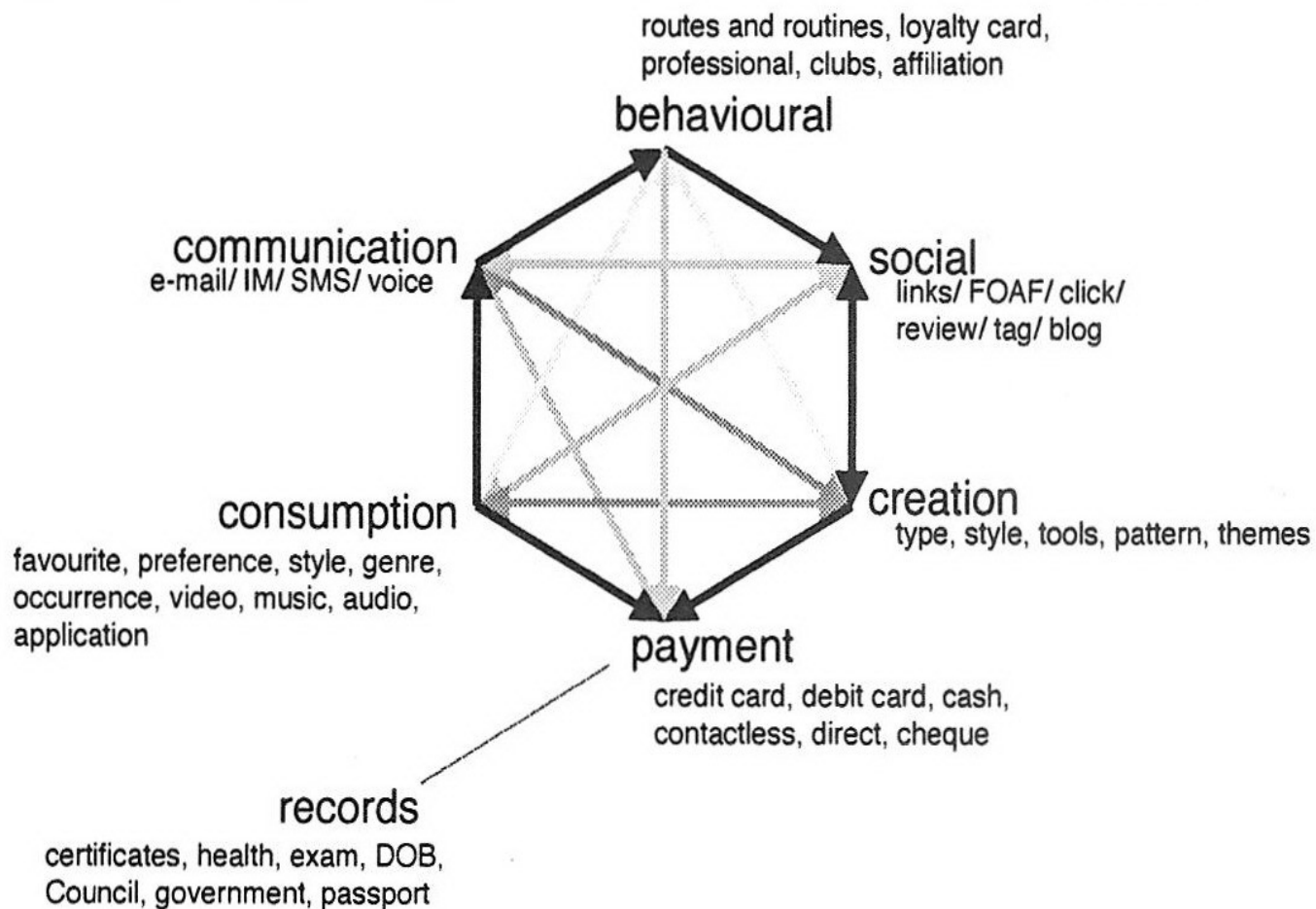
- Skupiny 2-3 lidé
- Vymyslete 5 otázek k dnešnímu tématu (min. 3 různé úrovně Bloomovy taxonomie – viz pracovní návod), ideálně co nejasné z kurzu
- Vložte do obálky
- Vytáhněte si obálku
- Připravte si odpovědi
- Řekněte otázky + odpovědi

KATEGORIE ZOI (KRÁL, S. 100)

- červená – identifikační čísla (rodné, PIN...), citlivé údaje, podrobné informace o financích, cestovní plány, informace o blízkých atp.
- oranžová (žlutá) – kontakty, datum narození, zaměstnavatel, zájmy apod.
- zelená – směrovací číslo, věk, přibližná výše platu atd., bez spojení s choulostivějšími

PROBLÉM SPOJENÍ (FISH, S. 79)

Data is interlaced

IDENTIFIKAČNÍ INFORMACE

- Nejlépe zneužitelné
- Identifikace v reálném X elektronickém prostředí
  - E-mailová adresa
  - Heslo k různým aplikacím
- Co jste četli? (publikace)

„LEGÁLNÍ“ ZDROJE

- Soubory, stránky, příspěvky...
vyhledatelné
- Použitý HW k ukládání dat
- Hlavičky zpráv
- Programy za informace
- ...
- Samotná oběť

NĚKOLIK UKÁZEK ZDROJŮ

- People Search Engines (hl. USA), např. [Pipl](#)
- Sociální služby – využití např. [zkušenost Dana France](#) (17:10)
  - Něco za něco
  - Falešné služby
- Google najde vše, ale vědět jak
- Data publikovaná omylem, odstraněné informace přes archiv (doménové hledání) X web archivy, např. [WayBackMachine](#)

OBRANA

- Zdravá nedůvěra
  - Ověřování, omezení emocí
  - „Ublížilo by mi jejich prozrazení mému nepříteli?“
  - Pozornost k podrobnostem a vyvádění z míry
- Omezení digitálních stop (vč. Anonymizérů, egosurfing) i odpadků
- Sociální steganografie, duplicita
- Podpora technickými možnostmi (nastavení, vč. aktualizace, bezpečnostní aplikace)
- § 209 TZ podvod při zneužití omylu někoho jiného ve vlastní prospěch, ZOOÚ

ANONYMIZÉRY

- Pohyb po internetu s omezením sdělování informací
- Někteří provozovatelé se zavazují nezaznamenávat žádné aktivity uživatele
- Nutné doplnit vhodným chováním
- Anonymní módy prohlížečů X
anonymizér X Onion routing

	Cloak (web proxy)	TOR	JonDonym
IP adresa	✗	✓	✓
poskytovatel připojení	✓	✓	✓
geografická lokace	✓	✓	✓
otisk prohlížeče	✗	✓	✓
Java	✗	✓	✓
Flash	✗	✓	✓
historie	✓	✓	✓
cookies	✓	✓	✓
e-tags	✓	✗	✓
Referer	✗	✗	✓
Výsledek	50%	80%	100%

	Ghostery	DNT +	TrackerBlock	TrackMeNot
cookies	✓	✓	✓	✗
pixelové tagy	✓	✓	✗	✗
web bug	✓	✓	✗	✗
Flash	✓	✓	✗	✗
vložené objekty (pluginy)	✓	✓	✗	✗
HTML5	✗	✗	✓	✗
opt-out	✗	✓	✓	✗
hlavička DNT	✗	✓	✓	✗
vyhledávání	✗	✗	✗	✓
Java	✓	✓	✗	✗
Celkem	50%	70%	40%	10%

POUŽITÁ LITERATURA

- BOHÁČKOVÁ, Gabriela. Kvalita a objektivita informací v médiích: pravda versus manipulace a dezinformace. Brno, 2006. 120 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví.
- Evaluating Social Media. *Johns Hopkins University* [online]. Baltimore, Dec 22, 2015 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://guides.library.jhu.edu/c.php?g=202581&p=1335031>
- Gauging Website Credibility Rubric. *Global Digital Citizen* [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://globaldigitalcitizen.org/how-to-determine-website-credibility>
- HILL, Kyle. What is a Good Study?: Guidelines for Evaluating Scientific Studies. *Science-Based Life* [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://sciencebasedlife.wordpress.com/resources-2/what-is-a-good-study-guidelines-for-evaluating-scientific-studies/>
- How to Evaluate Information. *Pennsylvania State University* [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: https://www.libraries.psu.edu/psul/lls/students/research_resources/evaluate_info.html
- JAGODZIŃSKI, Marcin. Hledá se: Kevin Mitnick [online]. [cit. 2007-03-19]. Dostupné z: mitnick.helion.pl/about_k_mitnick.pdf.
- MCKENZIE, Dianne. The C.R.A.P. test rubric. *Library Grits* [online]. Hong Kong, 2013 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://librarygrits.blogspot.cz/2013/12/the-crap-test-rubric.html>
- MCLUHAN, Marshall. Člověk, média a elektronická kultura : výbor z díla. 1. vyd. Brno: JOTA, 2000. 424 s. ISBN 80-7217-128-6.
- MITNICK, Kevin. Umění klamu. Překlad Luděk Vašta. HELION S.A., 2003. 348 s. ISBN 83-7361-210-6.
- SILVERMAN, Craig. Verification handbook. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://verificationhandbook.com/book/>
- Tools for critical consumers of media. *Journalism & Media Studies Class* [online]. 2013 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://jmsclass.wordpress.com/2013/02/07/tools-for-critical-consumers-of-media/>
- TOULMIN, Stephen. *The uses of argument*. Updated ed. Cambridge, U.K: Cambridge University Press, 2003. ISBN 978-051-1062-711.
- Zákon č. 101 ze dne 4. dubna 2000, o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění. Dostupný také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49228&fulltext=&nr=&part=&name=ochran~C4~9B~20osobn~C3~ADch&rpp=15#local-content>
- Zákon ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník, v platném znění. Dostupný také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=68040&fulltext=&nr=&part=&name=trestn~C3~AD~20z~C3~A1kon~C3~ADk&rpp=15#local-content>

POUŽITÁ LITERATURA

- BARRETT, Daniel J. Bandité na informační dálnici. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 1999, 235 s. ISBN 80-722-6167-3.
- BOTT, Ed, SIECHERT, Carl. Mistrovství v zabezpečení Microsoft Windows 2000 a XP. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2004. 696 s. ISBN 80-722-6878-3.
- JAGODZIŃSKI, Marcin. Hledá se: Kevin Mitnick [online]. [cit. 2007-03-19]. Dostupné z: mitnick.helion.pl/about_k_mitnick.pdf.
- JAKUB, Skoček. Digitální stopy-možnosti jejich kontroly a eliminace pomocí vybraných volně dostupných nástrojů [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-03-23]. Dostupný z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/108486/>. Bakalářská práce. Ústav informačních studií a knihovnictví.
- KOVÁŘOVÁ, Pavla. Zneužití digitálních stop uživatelů ICT: vzdělávání v knihovnách jako prevence narušení soukromí [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-23]. Dostupný z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/105358/>. Dizertační práce. Ústav informačních studií a knihovnictví.

POUŽITÁ LITERATURA (2)

- CHESTER, Jeff a Kathryn MONTGOMERY. No Escape : Marketing to Kids in the Digital Age. Multinational Monitor. 2008, roč. 29, č. 1, s. 11-17.
- KILIÁN, Karel. Bezpečnost a anonymita na Internetu : Hesla a politika hesel. 1. PC Revue [online]. 2002 [cit. 2012-03-21]. ISSN 1213-080X. Dostupné z: <http://www.1pcrevue.cz/ak0420.htm>
- KRÁL, Mojmír. Bezpečnost domácího počítače: Prakticky a názorně. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. 334 s. ISBN 80-247-1408-6.
- MCLUHAN, Marshall. Člověk, média a elektronická kultura : výbor z díla. 1. vyd. Brno: JOTA, 2000. 424 s. ISBN 80-7217-128-6.
- MITNICK, Kevin. Umění klamu. Překlad Luděk Vašta. HELION S.A., 2003. 348 s. ISBN 83-7361-210-6.
- NOSKA, Martin. Výzkum: Uživatelé hazardují se svými hesly k webovým službám. Computerworld [online]. 14.10.10 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://computerworld.cz/bezpecnost/vyzkum-uzivatele-hazarduji-se-svyymi-hesly-k-webovym-sluzbam-7882>
- PŘIBYL, Tomáš. Ničivě vlny v Asii a počítačová kriminalita. PC World Security. 2005, č. 1, s. 44. ISSN 1214-794X.
- Zákon č. 101 ze dne 4. dubna 2000, o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění. Dostupný také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49228&fulltext=&nr=&part=&name=ochran~C4~9B~20osobn~C3~ADch&rpp=15#local-content>
- Zákon ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník, v platném znění. Dostupný také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=68040&fulltext=&nr=&part=&name=trestn~C3~AD~20z~C3~A1kon~C3~ADk&rpp=15#local-content>
- ZEMÁNEK, Jakub. Slabá místa Windows aneb jak se bránit hackerům. Computer Media, 2004. 156 s. ISBN 80-86686-11-6.

DĚKUJI ZA POZORNOST.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ